

УДК 636.082.22/28.033

© 2011

*Доротюк Е. М., доктор сільськогосподарських наук, професор,**Прудніков В. Г., доктор сільськогосподарських наук, професор,**Колісник О. І., кандидат сільськогосподарських наук*

Харківська державна зооветеринарна академія

**СУЧАСНИЙ СТАН АБЕРДИН-АНГУСЬКОЇ ПОРОДИ В УКРАЇНІ
Й ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ***Рецензент – доктор сільськогосподарських наук, професор Ю. Д. Рубан*

Наведені результати дослідження сучасного стану абердин-ангуської породи в Україні та методи її подальшого удосконалення в напрямі створення нової української ангуської м'ясної породи. Враховуючи сучасні вимоги ринкової економіки, найважливішим напрямом селекції є створення на базі абердин-ангуської худоби нової української ангуської м'ясної породи, здатної впродовж тривалого часу зберігати високі середньодобові прирости живої маси на рівні 1200–1500 г при повільному накопиченні жиру.

Ключові слова: порода, генотип, тип, поголів'я, худоба.

Постановка проблеми. В останні два десятиліття внаслідок скорочення поголів'я великої рогатої худоби, передусім корів, а також зниження її продуктивності, виробництво яловичини різко скоротилося. Внаслідок цього не задовольняється потреба в м'ясі – вкрай важливому білковому продукті харчування населення. Фактично на душу населення споживання яловичини становить близько 15 кг (проти 40–45 кг за науково-обґрунтованими нормами). Саме тому забезпечення потреб України у високоякісній яловичині має суттєве народногосподарське значення.

Аналіз основних досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Світовий досвід доводить, що за таких умов вирішити м'ясну проблему й збільшити виробництво яловичини можна лише за рахунок розвитку м'ясного скотарства і розведення худоби м'ясних порід [1–3].

Із цією метою в Україні створено перші чотири вітчизняні м'ясні породи (українська, волинська, поліська і південна), а також знам'янський тип поліської м'ясної породи. На завершальній стадії перебуває й створення української симентальської м'ясної породи [5, 6]. В обмеженій кількості розводиться худоба імпортованих м'ясних порід – шароле, абердин-ангуси, геррефорди, світла аквітанська, лімузинська.

Відомо, що найбільш розповсюдженою у багатьох країнах світу є абердин-ангуська порода, яка вважається неперевершеною за якістю м'яса, відтворювальною здатністю і легкістю отелень. Із імпортованих м'ясних порід в Україні абердин-ангуси залишаються лідером за чисельністю поголів'я. В зв'язку з відмінністю у походженні цієї худоби, вона є нестабілізована за продуктивними і біологічними якостями. В породі виділено тварин трьох типів: дрібного компактного скоростиглого британської селекції, крупного довгорослого американської й укрупненого компактного української селекції. Останні створено при схрещуванні корів британської з бугаями американської селекції.

За нашими даними [4, 7], тварини означених типів (особливо дрібного) є неконкурентоспроможними: вони в молодому віці припиняють ріст, інтенсивно накопичуючи жир за низької живої маси.

Завдання дослідження – проаналізувати сучасний стан абердин-ангуської породи в Україні й розробити шляхи її подальшого удосконалення в напрямі створення нової української конкурентоспроможної ангуської м'ясної породи.

Матеріали та методика дослідження. Об'єктом дослідження були тварини абердин-ангуської породи племрепродукторів. Матеріалом для проведення дослідження слугували дані Держкомстату України, вітчизняні та зарубіжні літературні джерела, досвід кращих племінних господарств України.

У процесі виконання досліджень використовувався системний аналіз, а також власні дослідження і спостереження.

Результати дослідження. Нині абердин-ангуська порода має найбільший ареал розповсюдження у 47 господарствах 14 областей усіх трьох природно-кліматичних зон – Полісся, Лісостепу і Степу.

Племінна база породи зосереджена в трьох племінних заводах («Абердин» – Рівненської,

Характеристика продуктивних і біологічних особливостей тварин різних типів

Тип	Характерні особливості
Дрібний компактний скоростиглий репродукції «Ворзель» – дослідної станції м'ясного скотарства УСГА	Короткий період росту й інтенсивне жировідкладення у молодому віці. Невисока молочність та жива маса новонароджених телят і дорослих тварин, легкість отелень, гарні материнські якості і «мармуровість» м'яса.
Крупний високорослий репродукції ГСЦУ північноамериканської селекції	Тривалий період росту, повільне накопичення жиру у старшому віці. Більш висока жива маса дорослих тварин, хоча вона й менша, ніж у аналогів крупних м'ясних порід української селекції.
Укрупнений компактний української селекції	Проміжний – від схрещування вказаних вище типів. У порівнянні з дрібним компактним типом тварини крупніші, але за живою масою і всіма промірами тіла відстають від крупного типу. Тварини схильні до інтенсивного жировідкладення у молодому віці.

«Артеміда» – Вінницької і ГСЦУ Київської областей) і 27 племінних репродукторів, в яких нараховується близько 6,5 тис. голів худоби, у тому числі до 3 тис. корів. Найрозповсюдженіша абердин-ангуська порода в зоні Полісся, особливо в Рівненській області, найменше – у зоні Степу.

Прогрес і ефективність розведення породи стримується різноманітністю типів (див. табл.).

Дослідження, проведені нами, показали, що тварини всіх типів (особливо дрібного компактного та укрупненого компактного) неконкурентоспроможні за ринкових умов, – вони не можуть конкурувати з представниками інших, більш крупних м'ясних порід. Окрім того, низька жива маса новонароджених телят дрібного і укрупненого типів (20–25), яка позначається на наступній енергії їх росту, є не перевагою, а недоліком. Коефіцієнт кореляції між живою масою новонароджених і в наступні вікові періоди (до 15–18 місяців) коливається від +0,45 до 0,75.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Буркат В. Концептуальні підходи до формування галузі м'ясного скотарства // Тваринництво України. – 1997, №4. – С. 9–11.
 2. Доротюк Е. М. Сучасний стан і перспективи розвитку м'ясного скотарства в Україні / Е. М. Доротюк, М. І. Карташов, В. Г. Прудніков // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини – Вип. 3. – Х., – 1998. – С. 3–7.
 3. Доротюк Е. М. М'ясне скотарство – джерело високоякісної яловичини та шкіряної сировини. – Х.: Видав. ЗАТ «Тираж 51». – 2006. – 320 с.
 4. Доротюк Е. М. Абдердин-ангуська порода різних генотипів в умовах східного регіону України / Е. М. Доротюк, В. Г. Прудніков, О. І. Колісник

Абердин-ангуси цих типів відносяться до найбільш дрібноплідних тварин великої рогатої худоби. Тому енергія росту молодяку не може конкурувати з тваринами інших м'ясних порід. Кратність збільшення живої маси цих тварин досить висока, проте цього недостатньо для того, щоб у процесі вирощування молодяку наздогнати аналогів інших м'ясних порід до стану дорослої худоби.

Висновки. Враховуючи сучасні вимоги ринкової економіки, найважливішим напрямом селекції є створення на базі абдердин-ангуської худоби нової української ангуської м'ясної породи, здатної впродовж тривалого часу зберігати високі середньодобові прирости живої маси на рівні 1200–1500 г при повільному накопиченні жиру. Ці тварини повинні мати високі й стабільні відтворювальні та материнські якості, виняткову легкість отелення та високу плодючість.

// Новітні технології скотарства у ХХІ столітті: матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф. – Миколаїв, 2008. – С. 127–131.
 5. Зубець М. Українська симентальська м'ясна порода / М. Д. Зубець, Е. М. Доротюк // Тваринництво України. – 1997, №11. – С. 16–18.
 6. Козир В. С. Формування м'ясної продуктивності великої рогатої худоби – К.: Урожай, 1992. – С. 108–117.
 7. Колісник О. І. Конверсія протеїну корму в харчовий білок туші бичків абдердин-ангуської породи різних генотипів / О. І. Колісник // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2008. – №4. – С. 164–166.